

Vyučovanie predmetu *Komunikačné zručnosti v slovenčine pre zubársku prax I.* adresnými metodickými postupmi

Beáta Jurečková

Abstrakt: Témou príspevku je zhrnutie doterajších skúseností s uvedením nového výberového predmetu „Komunikačné zručnosti v slovenčine pre zubársku prax I“, ktorý je určený zahraničným študentom Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach. Účelom je poukázať na špecifickosť predmetov zameraných na konverzáciu. Syllabus predmetu zameraného na konverzačné zručnosti musí vychádzať z konkrétnej jazykovej úrovne študentov a má mať jasné tematické zameranie. V tomto prípade je to zubárska prax. Pre tvorbu takého typu predmetu doposiaľ neexistuje univerzálny model. Po jednosemestrálnej výučbe výberového predmetu v akademickom roku 2016/2017 pre študentov s jazykovou úrovňou A.1.2 až B1.1 (klasifikácia CEF), sme v nasledujúcom akademickom roku, v odozve na zvýšený záujem, pripravili predmet v dvoch rôznych jazykových úrovniach. Príspevok uvádza konkrétne príklady vybraných metodických riešení identických zadaní v dvoch variantoch – pre jazykovú úroveň A1.2 a pre B2. Príspevok sumarizuje metodické princípy a nástroje, ktoré v praxi viedli k zvýšeniu motivácie študentov a účinnosti výučby. Je obohatený o príklady pozitívnych skúseností s prístupmi či metódami, ktoré doteraz neboli použité v rámci výučby povinných predmetov slovenského jazyka ako cudzieho jazyka na UPJŠ v Košiciach. Poukazuje tiež na slabé miesta, akým je napr. hodnotenie konverzácie, kde zatiaľ nedošlo k definovaniu výslednej jazykovej úrovne po absolvovaní predmetu a hodnotený je individuálny rast.

Abstract: Topic of this paper provides a summary of experiences (best practices) acquired from introduction of a new compulsory-elective subject named „Communication Skills for Dental Practice 1“ which is designed for foreign students studying at Faculty of Medicine, Pavol Jozef Safarik University in Kosice, Slovakia. Main focus is set on courses specifications dedicated to improve conversational skill. Syllabus of a course focused on conversational skills shall respect a specific language level of targeted student's group and it needs to have a clear thematic focus. In this case it is the dental practice. There is no universal model for a design for this type of a course. An initial set of experiences were acquired with students of language level A.1.2 and B.1.1 (CEF classification) in academic year 2016/2017. Positive feedback and increased demand for the course motivated a development of the course content for two different language levels. This paper shows some specific examples of selected methodical solutions for identical themes in two variants – for language levels A1.2 and B2. Content of this paper summarizes methodical principles and tools successfully applied and resulting in increasing students' motivation as well as improving teaching efficiency. It is enriched with examples of positive experiences with methods that have not been applied yet in existing compulsory subjects, focused on Slovak language as a foreign language, studied at UPJS in Kosice. The paper provides some weak points too, e.g. evaluation of conversational exercises – a target language level definition has not been standardized, thus individual progress is evaluated.

Kľúčové slová: slovenský jazyk ako cudzí jazyk, komunikačné zručnosti, metódy výučby, jazyková príprava, výberový predmet, zahraniční študenti medicíny, jazyková úroveň

Key words: Slovak language as a foreign language, communication skills, teaching methods, language training, elective subject, foreign medical students, language level

Úvod

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach má dlhú tradíciu vo vyučovaní slovenčiny ako cudzieho jazyka. Túto potrebu zabezpečuje na jej pôde od roku 2014 Centrum jazykovej prípravy Filozofickej fakulty UPJŠ (ďalej len CJP). Vyučovanie realizuje ako:

- povinnú výučbu v rámci zvoleného študijného programu (na Lekárskej fakulte);
- kurzy pre študentov konkrétneho odborného zamerania (na Lekárskej fakulte, Fakulte verejnej správy);
- kurzy pre študentov univerzity v rámci programu Erasmus;
- všeobecné jazykové kurzy pre verejnosť od začiatočníkov po pokročilých a i.

Najväčšiu skupinu predstavujú študenti Lekárskej fakulty UPJŠ so zameraním na všeobecné a zubné lekárstvo. Pre ilustráciu, v akademickom roku 2017/18 študovalo na Lekárskej fakulte UPJŠ 1050 zahraničných študentov z 37 krajín. Najvyšší podiel predstavovali študenti z Poľska, Španielska, Nemecka, Nórska a Švédska.

Povinné predmety pre zahraničných študentov Slovenský jazyk 1 (zimný semester) a Slovenský jazyk 2 (letný semester) majú v prvom ročníku štvorhodinovú dotáciu týždenne a po ich absolvovaní sa predpokladá zvládnutie jazyka na úrovni A.1.2 (rozšírená klasifikácia CEFR). V druhom ročníku študenti absolvujú dve hodiny slovenčiny každý týždeň (Slovenský jazyk 3 a Slovenský jazyk 4) a po ich ukončení by mali študenti komunikovať na jazykovej úrovni A.2. Je to spolu 168 lekcií.

Po absolvovaní Slovenského jazyka 1 a 2 ponúka CJP možnosť zlepšiť si svoje jazykové zručnosti v rámci voliteľných predmetov: Komunikačné zručnosti v slovenčine pre zubársku prax I. a II., Medicínska komunikácia v slovenčine a Praktická slovenská gramatika.

Cieľom CJP je pripraviť študentov komunikovať primárne v medicínskom prostredí kde používajú slovenčinu ako pracovný nástroj. V druhom rade je potrebné študentov pripraviť na riešenie bežných životných situácií v slovenčine, nakoľko na Slovensku strávia 6 rokov. Tomu CJP prispôbilo aj ponuku voliteľných predmetov. Študenti – samoplatci sú nároční a existencia výberového predmetu závisí od ich záujmu. Lekcie musia byť preto zaujímavé a účastníci musia cítiť, že absolvovanie hodín je pre nich prínosom.

Výberový predmet Komunikačné zručnosti v slovenčine pre zubársku prax I.

Študijný program Zubné lekárstvo predpokladá už v druhom ročníku absolvovanie odbornej praxe vo forme asistencie v zubnej ambulancii. Aby si ju študent mohol zapísať do svojho študijného plánu, podmienkou je absolvovanie predmetov Slovenský jazyk 1 a 2. Snažili sme sa vyjsť v ústrety študentom, ktorí avizovali potrebu vylepšiť si svoj jazykový prejav, nasadením nového predmetu Komunikačné zručnosti v slovenčine pre zubársku prax I. s dvojhodinovou týždennou dotáciou. V akademickom roku 2017/18 ho absolvovali študenti tretieho až piateho ročníka z Poľska, Grécka, Anglicka a Nemecka. V akademickom roku 2018/19 sme ho realizovali druhýkrát. Pri príprave podkladov sme stanovili minimálnu úroveň ovládania slovenčiny (študent musel absolvovať povinný predmet Slovenský jazyk 1 a 2.), no nezadefinovali sme hornú úroveň ovládania jazyka, čo malo za následok široký rozptyl úrovne komunikačných zručností prihlásených. Tieto fakty spôsobili, že v akademickom roku 2018/19 sme vytvorili dve skupiny študentov. Prvú tvorili budúci zubári nižších ročníkov (2. a 3. ročník) a bola to zmiešaná skupina (Taliano, Anglicko, Poľsko), ktorá začínala s praktickou výučbou (ďalej „prvá skupina“ alebo „heterogénna skupina“). Druhá skupina bola jednoliata, pozostávala z poľských študentov štvrtého ročníka a už mala za sebou hodiny praktickej prípravy (ďalej „druhá skupina“ alebo „homogénna skupina“). Motivácia týchto študentov vylepšovať svoj jazykový prejav bola individuálna – od potreby komunikovať počas praktickej výučby s pacientmi (heterogénna skupina), cez rodinné väzby (homogénna skupina), po víziu zriadenia si súkromnej zubnej ambulancie v pohraničnom území (homogénna skupina). Opätovné použitie materiálov z predchádzajúceho akademického roka nebolo možné. Pre prvú skupinu boli materiály náročné, pre druhú skupinu boli naopak náročnosťou nedostatočné.

Štruktúra lekcií – to isté a predsa inak

Napriek tomu, že jazyková úroveň frekventantov bola rozdielna, tematické zamerania lekcií ostali v oboch skupinách nezmenené, tak ako to bolo deklarované v informačnom liste predmetu. Vyhýbali sme sa stereotypným formám výučby, každá hodina bola iná, reagovala na individuálne jazykové potreby účastníkov.

Stanovili sme si základné pravidlá vyučovania, ktoré sme sa snažili dodržiavať:

- aktivovanie – obsahom i metodikou výučby vzbudiť záujem a zabezpečiť aktívnu účasť študentov na vzdelávacej aktivite;
- motivovanie – cielené vytváranie príležitostí na zlepšenie, vyniknutie, vyvolávanie zdravej súťaživosti;
- sebahodnotenie – uvedomenie a prijatie chýb ako prirodzenej súčasti vzdelávacieho procesu;

- budovanie jazykového sebavedomia – schopnosti zapojiť sa do konverzácie napriek pochybnostiam o gramatickej správnosti alebo slabej lexikálnej výbave.

Úvod lekcí pripravovali študenti. Tzv. novinka vždy rozprúdila úvodnú diskusiu. Po celodenných aktivitách v angličtine to bola vhodná aktivizujúca metóda v slovenčine. Študenti si doma pripravili krátku informáciu o najnovších produktoch, metódach, postupoch v oblasti zubnej medicíny. Bola to správa, ktorá zobudila ich zvedavosť a prinútila ich k tvorbe a zadávaniu otázok. Informovanie v rámci jednej hodiny trvalo asi 5 minút, nasledovala krátka diskusia. Každú lekciu začínal počas semestra iný študent. Študenti pracovali so slovenským jazykom už pri príprave doma, sami si vybrali tému, stali sa spolutvorcami hodiny. Nepriamo tým vytvárali zásobáreň nových tém do budúcnosti.

Nasledujúce časti lekcí pripravoval lektor. V zimnom semestri sme spracovali nasledujúcich šesť tém:

- Ochorenia chrupu;
- Deti u zubára;
- Reklamácia u zubára;
- HIV pozitívny pacient;
- Estetická stomatológia;
- Novodobé nástroje ústnej hygieny.

Metódy, ktoré sme počas vyučovania komunikácie v cudzom jazyku využívali ovplyvňovala jazyková úroveň študentov. So zvyšujúcou sa jazykovou úrovňou sa zvyšoval podiel konverzácie. Tú tvoria dve činnosti: hovorenie a počúvanie. Už počas úvodných hodín sa ukázalo, že v heterogénnej skupine bude potrebné zaradiť do výučby viac náčuvových aktivít, venovať viac času porozumeniu hovoreného a písaného textu.

V našom príspevku sa budeme venovať využitiu niektorých metód podľa zdroja informácií (Dravecký, 2016), ktoré boli využité adresne, vo dvoch variantoch.

Práca s textom

Ľudia čítajú väčšinou potichu. Na vyučovacej hodine má svoje opodstatnenie aj čítanie nahlas. Využili sme ho v heterogénnej skupine na nácvik správnej výslovnosti, intonácie a tempa. V homogénnej skupine sme uprednostnili čítanie potichu, pretože je rýchlejšie, čítajúci ho môže prispôbiť vlastnému tempu a zvládnuť väčší rozsah textu. Pri čítaní nahlas sa čítajúci musel sústrediť na text, na prozodické vlastnosti prejavu a sledovanie obsahu textu. Čítanie nahlas je preto

náročnejšie, pomalšie, no pre napredovanie osvojenia si zvukovej stránky jazyka efektívnejšie.

Študentom bol poskytnutý text na tému Reklamácia u zubára. Náročnosť textu sme upravili s ohľadom na jazykovú úroveň cieľovej skupiny. Vznikli nasledujúce varianty textu:

Ukážka textu pre heterogénnu skupinu:

So zubárom sa súdi (be involved in a lawsuit) už osem rokov

Pre Alenu Schelling z Malaciek sa stala návšteva zubára nočnou morou (nightmare). V roku 2005 navštívila súkromnú ambulanciu známeho bratislavského stomatológa Dušana H.

Chcela, aby jej z estetických dôvodov doplnil štyri zuby. Netušila, že jej to spôsobí zdravotné ťažkosti. Nakoniec sa stretla so zubárom na Okresnom súde (the court) Bratislava I. Problém nie je vyriešený už ôsmy rok.

Homogénna skupina dostala do rúk nasledujúci text:

So zubárom sa súdi už osem rokov

Návšteva zubára sa stala pre Alenu Schelling z Malaciek nočnou morou (nightmare). Ešte v roku 2005 navštívila na základe odporúčania súkromnú ambulanciu známeho bratislavského stomatológa Dušana H.

Chcela od neho, aby jej výlučne z estetických dôvodov doplnil štyri chýbajúce zuby. Vtedy však netušila, že zákrok si vyžiada zdravotné ťažkosti a súdnu dohru. Tá sa ťahá pomaly ôsmy rok a Okresný súd Bratislava I. jej prípad v pondelok opäť odročil (odložil).

Tému komunikačne zvládli obidve skupiny. Vo fáze porozumenia obsahu textu sme postupovali nasledovne:

- V heterogénnej skupine sme:
 - využívali preklad do anglického jazyka;
 - v texte uplatnili gramatiku s vyššou frekvenciou používania v jazyku;
 - text zostavili z jednoduchých viet.
- V homogénnej skupine sme:
 - limitovali prekladové riešenia porozumenia;
 - vo veľkej miere pracovali so synonymickým slovníkom;
 - text ponechali viac-menej v pôvodnom znení, bez skracovania súvetí.

Jedným z cieľov čítania je dosiahnuť prínos v rozvíjaní slovnej zásoby a jej zužitkovanie v zmysle jej adekvátneho využitia (Čuriová, 2019). Vyskytujúca sa nová

lexika rozširovala možnosti študentov na vyjadrovanie a na jej používanie boli nabádaní v následnej diskusii.

Práca s videom

Výhodou práce s videom je možnosť jeho viacnásobného spustenia, lepší časový manažment pri príprave (vyučujúci vopred vie, ako dlho bude trvať záznam) a tiež možnosť zastavenia videa v požadovanom momente. Vyučujúci môže vopred navigovať študentov, na aké informácie sa majú sústrediť (základný obsah prehovoru, konkrétne detaily, skrytý význam a i.). Počas našej pedagogickej praxe sa potvrdilo, že práca s videom patrí medzi najobľúbenejšie formy vzdelávania. Obidvom skupinám bola prezentovaná rovnaká video ukážka s názvom *Deti u zubára*. Pre zvýšenie porozumenia bol pred jeho vzhladnutím poskytnutý heterogénnej skupine obrázkový slovník. Porozumenie komplikovalo reálne tempo reči, a preto po opakovanom spustení videa bol heterogénnej skupine poskytnutý prepis dialógov. V rámci témy heterogénna skupina dostala za úlohu formulovať výhody, nevýhody a odporúčania z pozície lekára a pacienta. Jazykovo pokročilejšia homogénna skupina pracovala bez textovej opory s informáciami na základe počutého. Spracovala tému vo forme propagačnej kampane svojej vlastnej detskej zubnej ambulancie. Študenti (vlastníci ambulancií) sa snažili uspieť vo fiktívnom konkurenčnom prostredí. Výhodou práce s videom bol aj fakt, že študenti s ním mohli pracovať aj doma, porozumenie a analýza jazykového prejavu pokračovala individuálne v domácom prostredí.

Výklad textu – kvíz

Pri analýze slovnej zásoby študentov sme dospeli k záveru, že študenti komunikujú využitím obmedzeného množstva lexiky, ktorá je z jednoduchých, najfrekvencovanejších slov v jazyku. Sú to často internacionálne slová, málo štylisticky príznakové. Majú v slovnej zásobe študenta pevné, stabilné miesto a iba veľmi ťažko ich študenti nahrádzajú alternatívnym, synonymickým alebo presnejším výrazom. Nakoľko si študent s už osvojeným slovníkom v bežnej komunikácii vystačí, necíti potrebu ho rozširovať. Obmedzený repertoár slov, ktorým disponujú, pred ním stavia dva problémy: po stránke recepcnej nie sú schopní pochopiť také slová, ktoré nepatria do všeobecného jazyka a po stránke produkčnej tvoria jednoduché jazykové výpovede, ktorými nie sú schopní vyjadriť odlišnosti vo významoch (Čuriová, 2019).

Študenti dostali za úlohu naštudovať si v slovenčine istý patologický jav a objasniť ho kolegom, napr. čo je to atrícia, abfrakcia, abrázia, klinový efekt. Následne si porozumenie a osvojenie novej lexiky otestovali prostredníctvom kvízu (použitá bola voľne prístupná aplikácia kahoot.com). Heterogénna skupina pracovala s menším počtom odborných termínov. Opis v ich podaní predstavovali krátke charakteristi-

ky typu: Je to ochorenie chrupu...; Typické príznaky sú ... V opise študenti využívali frekventované gramatické štruktúry, pri artikulácii bolo potrebné cibriť správne tvary novej terminológie. Homogénna skupina používala pri výklade pojmov súvetia, zložitejšie gramatické štruktúry, študenti využívali väčšiu škálu slovies, napr.: Pre atríciu je typické ...; Eróziu spôsobujú ...; Citlivosť sa vyskytuje ... V prejave sa vyskytli iba malé nepresnosti často prameniace z vplyvu rodného jazyka. Rýchlou spätnou väzbou bolo testovanie porozumenia prostredníctvom mobilnej aplikácie. Snažili sme sa zlepšiť komunikačné zručnosti študentov v správnom a presnom vyjadrení myšlienok a ich artikulácii.

Diskusia – diskusné fórum

Prirodzenou potrebou človeka je komunikovať s rôznymi ľuďmi v pároch, v menšom či väčšom kolektíve. Nadviazať na prehovor kolegu, nájsť vhodné vyjadrovacie prostriedky pre svoje názory a vstúpiť do dialógu vo vhodnom čase sa pokúšali študenti počas diskusie. Ako ošetriť HIV pacienta bola téma, ktorá od začiatku vyvolávala v oboch skupinách najväčší záujem. Po oboznámení sa s konkrétnym prípadom mladého HIV pozitívneho muža a jeho skúsenosťami s návštevou zubára z internetového diskusného fóra sa rozprúdila v oboch skupinách živá, učiteľom kontrolovaná diskusia na danú tému. V heterogénnej skupine sa vyučujúci diskusie zúčastnil ako diskutujúci, v homogénnej skupine bol už iba v role moderátora. Čiastkové problémy si homogénna skupina vyriešila bez zásahu učiteľa, ten sa stal v danom momente iba pozorovateľom. Okrem týchto rolových odlišností mala diskusia aj po formálnej stránke odlišnú podobu. Zatiaľ čo v prvej, heterogénnej, skupine študenti vyjadrovali svoj postoj veľmi jednoduchými vetnými konštrukciami typu: Myslím si, že ...; To je správne ...; To nie je správne ...; v druhej, homogénnej, skupine okrem názorov zazneli zaujímavé argumentácie: Podľa tejto teórie ...; Tento prístup nie je správny lebo ...; Pacient má právo na ... Východiskový rozsah a obsah diskusie (na akú veľkú a ktorú časť diskusného fóra študenti reagovali) zohľadňoval možnosti učiacich sa. Diskusia viedla študentov k zvýšeniu individuálneho porozumenia. Študenti sa učia aktívne počúvať, parafrázovať, „neskákať si do reči“, disponovať prejavmi primeranej neverbálnej komunikácie, nezosmiešňovať a nezraňovať iných (Bagalová, 2015).

Oprava chýb

Je prirodzené, že pri štúdiu jazyka sa stretávame s chybami. K ich oprave sa snažíme pristupovať vo výučbe slovenčiny ako cudzieho jazyka diferencovane, uplatňujeme tzv. komunikatívny prístup (Homolová, 1999). V heterogénnej skupine sme sa priklonili na stranu vyššej tolerancie chybovosti voči jazykovej norme, neopravovali sme chyby, ktoré nemali vplyv na porozumenie. Z jazykového prejavu jedného študenta sme vyberali maximálne tri chyby, na ktorých sme vysvetlili omyly. Snažili sme sa jazykový prehrešok bagatelizovať, u študentov sme budovali

jazykové sebavedomie. Často sa študenti sústredili na obsah výpovede a prílišné opravovanie chýb by mohlo mať negatívny dopad. Upozornenie na chyby nesmie viesť k strate motivácie vyjadriť svoj názor v cudzom jazyku. K niektorým chybám sa vyučujúci vracali neadresne vo forme spätnej väzby pre všetkých. Chyby sme sa snažili opravovať po vyjadrení myšlienky, resp. ukončení prejavu, nezasahovali sme priamo do výpovede. Často bola oprava skrytá v preformulovaní študentovej myšlienky: „Mysleli ste tým ...?; Prepáčte, povedali ste ...?; Lepšie je v danom význame použiť ...“ Cieľom hodín bolo odstrániť bariéry v komunikácii.

V homogénnej skupine vznikala najvyššia chybovosť z vplyvu rodného jazyka – poľštiny:

- lexikálny vplyv:
 - i namiesto spojky a;
 - bo namiesto lebo;
 - kturý namiesto ktorý;
- gramatický vplyv:
 - sufix -ého v akuzatívne adjektív namiesto -ého;
 - zamieňanie genitívu z poľského jazyka za slovenský akuzatív: napr. nepoliká pasty namiesto neprehtne pastu;
- fonetický vplyv:
 - prízvuk (akcent) je v slovenčine viazaný na prvú slabiku na rozdiel od poľštiny, kde je prízvuk na predposlednej slabike (penultime).

Do úlohy korektorov sme nominovali počúvajúcich študentov, ktorí sú často kritickí a zdravá rivalita ich posúva vpred. Tempo ich prejavu sa blížilo tempu rodeného hovoriaceho. Študenti boli vedení k samooprave chýb. Cieľom hodín sa stala plynulá komunikácia a eliminácia pôsobenia poľštiny. Zamerali sme sa na fixovanie a precvičovanie správnych komunikačných návykov. Vyučujúci sa často posúval do úlohy moderátora.

Hodnotenie

Problematické bolo hodnotenie konverzácie – nebolo možné zadefinovať výslednú jazykovú úroveň po absolvovaní predmetu. Hodnotili sme individuálny rast a v rámci neho:

- schopnosť zrozumiteľne vyjadriť myšlienku na zubársku tému;
- schopnosť pomenovať problém;
- plynulosť prejavu;
- primerané jazykové tempo;
- zakomponovanie novej lexiky do prejavu.

Osvedčeným modelom sa stala konverzácia na tú istú tému na začiatku a na konci semestra. Po vzhliadnutí videa sa ohodnotil sám študent a následne podal slovné hodnotenie vyučujúci. Do hodnotenia sme nezapočítavali počet gramatických chýb pokiaľ nespôsobovali problémy alebo nepochopenie v prejave.

Záver

Spätná väzba zo strany študentov potvrdila naše predpoklady o potrebe vytvorenia väčšieho priestoru na konverzáciu vo vyučovaní slovenského jazyka ako cudzieho jazyka. Gramatika slovenčiny je pre mnohých študentov náročná na pochopenie a jej následné aktívne používanie v jazyku si vyžaduje vyučujúcim kontrolovanú prax. Aktuálna časová dotácia nevytvára dostatočný priestor na nácvik a tréning konverzácie. Tento deficit sa snažíme zmierniť ponukou výberových predmetov orientovaných na komunikáciu. Majú významný podiel na zlepšení požadovaných kompetencií pre realizáciu odborných vzdelávacích činností vykonávaných v slovenskom jazyku. Variabilita jazykovej úrovne a predispozície jednotlivých študentov výrazne ovplyvňujú organizačnú aj metodickú prípravu predmetu. Prax ukázala, že kľúčom pre ciele zlepšovanie konverzačných schopností je aktívna účasť študentov na príprave obsahu hodiny, atraktivnosť vzdelávacieho obsahu, jeho adresné spracovanie s orientáciou na úroveň a schopnosti študentov v skupine, flexibilné fázovanie pripravených lekcí, rôznorodosť metodických postupov a zapojenie samotných študentov do hodnotenia výsledkov.

Literatúra

- BAGALOVÁ, L. (2015). Aktivizujúce metódy výučby v globálnom rozvojovom vzdelávaní [online] [cit. 2019-03-12]. Dostupné na: http://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/ucebnice-metodiky-publikacie/globalne_vzdelavanie_metody_vystup-phu_20.pdf
- ČURIOVÁ, H. (2019). Cudzozjazyčné čítanie a slovná zásoba. In: Kľúčové kompetencie pre celoživotné vzdelávanie VI. *Zborník príspevkov Centra celoživotného a kompetenčného vzdelávania Prešovskej univerzity v Prešove*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove. s. 11–17. ISBN 978-80-555-1922-7.
- DRAVECKÝ, J. (2016). Didaktika: Pedagogika 3 – študijné texty [online]. 2016/2017 [cit. 2019-03-12]. Dostupné na: <http://www.jan.dravecky.org/data/DIDAKTIKA.pdf>
- HOMOLOVÁ, E. (1999). Opravovať alebo neopravovať chyby na hodine cudzieho jazyka? In: *Pedagogické rozhľady*, VIII. ročník, č. 4, s. 19.

Autorka

PhDr. Beáta Jurečková, PhD., e-mail: beata.jureckova@upjs.sk, Centrum jazykovej prípravy, Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach.

Vyučuje slovenský jazyk ako cudzí jazyk od roku 2001. Začínala v Ústave jazykovej a odbornej prípravy zahraničných študentov Univerzity Komenského v Študijnom stredisku v Košiciach, aktuálne vzdeláva zahraničných študentov na UPJŠ v Košiciach. Je spoluautorkou učebnice a cvičebnice s názvom *Hovor-me spolu po slovensky!* vydanej v roku 2007. V rokoch 2012–2013 participovala na projekte *Výskum a vzdelávanie na UPJŠ – smerovanie k excelentným európskym pracoviskám*, ktorého výstupom bola aj publikácia *Slovenčina pre cudzincov (Pracovné listy)*. V súčasnosti pôsobí 4. rok ako lektorka v Centre jazykovej prípravy FF UPJŠ v Košiciach kde zabezpečuje výučbu predmetov *Slovenský jazyk 1., 2., 3., 4. a Komunikačné zručnosti v slovenčine pre zubársku prax I a II*.